

בעניני ליל הסדר וחול המועד פסח - שיעור 652

I. **בעניני פסח והסדר - פסקי רב משה מהגדה ארזי הלבנון**

- (א) **מצה בערב פסח** אסורה מהלילה של י"ד ניסן
- (ב) **התיר כתיבת חדושי תורה** לאחר חצות היום ערב פסח
- (ג) **אמר קידוש** בקול רם להוציא כל הציבור משום "כרוב עם הדרת מלך"
- (ד) **הקפיד על יין** ולא מיץ ענבים וראיה מאמוראים שדחקו לשתות יין
- (ה) **שתיית הרביעית** בבת אחת דהיינו בשתי שתיות
- (ו) **הביאו לפניו ספל וקערה** למקומו שיטול ידיו דרך חירות
- (ז) **אכל כרפס בהסבה**
- (ח) **מזגו כוס של אלי'** עם מזיגת שאר הכוסות הרביעי
- (ט) **הניח לילדים לגנוב האפיקומן** ואף נתנו להם בידיו כדי להרחיקם מכעין גניבה או כדי שהמצות לא ישברו עד דק
- (י) **במהלך קריאת ההגדה** היה אומר ביאורים קצרים וכל מי שרצה לחדש דבר בפרט הקטנים היה שומע ועונה
- (יא) **כשהגיע לדצ"ך עד"ש באח"ב** היה מזלף מהכוס בהאצבע הסמוכה לאגודל ואח"כ אספו את שיירי היין ומילאו שוב בהכוס
- (יב) **הקפיד שהנשים ישמעו** ויאמרו מרב גמליאל ועד סוף ברכת גאל ישראל
- (יג) **לא חשש כלל להפסיק** שבין שתיית כוס ראשון עד לשתיית הכוס השני
- (יד) **כל הפסח היה אוכל מצות יד** כדי לקיים בהן המצוה לדעת הגר"א
- (טו) **הקפיד על מצה כפולה** ולא הקפיד על מצות רכות
- (טז) **לא אכל ממצות שנאפו בערב פסח** רק אם באו מאדם חשוב
- (יז) **אשה הולכת על מנהג בעלה** ואינה צריכה להתרת נדרים
- (יח) **אחז בשתי המצות ובירך** ושבר שתי המצות ואכל רק מן העליונה וטבל במלח ולא בלע הכזיתים בבת אחת וטען שמסוכן לבלען כך
- (יט) **אכל החריין למרור** תוך שתיית מים קרים להפיג חריפתו
- (כ) **אמר זכר למקדש כהלל** (דלא כהמ"ב)
- (כא) **לא הסב בשעת הסעודה** משום דנוח יותר שלא להסב
- (כב) **בליל הסדר הראשון** זימן בעצמו כדברי הרמ"א ובשני היה מכבד לגדול המסובין
- (כג) **לא קם ל"שפוך חמתך"**
- (כד) **לא הקפיד לומר ההלל לפני חצות** מ"מ הוא גמרו קודם חצות
- (כה) **לאחר הסדר אמר שיר השירים** בנעימה
- (כו) **בחול המועד היה מקפיד לאכול כזית בשר** ולשתות רביעית יין גם בסעודה שאכלו חלב בסוף הסעודה

עייין בשיעור 606

II. **השאלות הנוגעות למעשה בחול המועד**

- (א) **מותר לקנות מתנה לקטנים** כגון לאפיקומן ובלבד שלא יכוין לקנות במועד משא"כ כגדים ושאר דברים (ד"ע)
- (ב) **לכתוב החשבונות למס של מדינה** שצריכה לשלוחו קודם April 18 תלוי בהמצב ואבאר
- (ג) **לעובד בחול המועד** אם רוצה העובד לקבל חופשתו בקיץ בכדי שיוכל ללכת להרים וכדומה והוא יודע שעיי"ז יצטרך לעבוד בחוה"מ מצד מדת חסידות עדיף שלא לקבל החופשה בקיץ (ספר זכרון שלמה חות י"ח נשס הרצ משה) וע"ע בשש"כ (ס"ז הערה מ"ז)
- (ד) **בעל הבית שיש לו משרד או בית חרושת** אם ירא שיפסיד קונין גם לאחר הרגל מותר לפתוח המשרד משום דבר האבד ועוד יוכרח לשלם לפועליו משכורתם של ימי המועד ואין בזה משום לפני עור (שס י"ז) וע"ע בשש"כ (ס"ז הערה מ נשס הגרש"ז ב) שמפקק טובא על ההיתר דחשיב כגוזל את עבודתם כיון שמן הדין הם פטורים מלעבוד

- (ה) לשלם חובתו מותר לאדם בחוה"מ כגון מיסי עיריה ולכתוב שיק רק אם יכול להנות אם ישלם עכשיו ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד (שש"כ 3 - י"ז)
- (ו) חידושי תורה מותר לכתבן מפני שעלול לשכוח אותם ומה שנהגו שלא לכתוב הוא מנהג בטעות (שש"כ ס"ז - הערה ע"ז) וכן כתיבת תשובה הוי כדבר האבד דשמא ישכח אחד מן הטעמים (שס הערה פ) וע"ע באג"מ (י"ד ח - רמ"ח) שלא כתב תשובתו במועד
- (ז) המוציא מציאה מותר לכתוב מודעה דספק דבר האבד הוא (שש"כ ס"ז - י"ז)
- (ח) לתקן מערכת אזעקה אבטואטית (burglar alarm) הוי ספק דבר האבד (שס) ומותר
- (ט) יש מתירים לצלם הואיל דאין העין רואה ומרגיש כל שינוי בפילם (שס הערה ק"ה) ויש מתירים רק אם הוא דבר האבד ורק בצינעא בבית (הרב מדעברעצין) אבל לפתח את הפילם (film developing) אסור שאין זה דבר האבד
- (י) לקטוף תפוחים אפשר דאסור משום דטירחה בעלמא אסרו בשל הפקר אם אינו לצורך המועד
- (יא) להתענג נקרא לצורך המועד ולכן מותר לצוד דגים בחוה"מ כדי להתענג ונכון יותר לאכול מהם במועד (ספר זכרון שלמה חות י"ג) ואפשר מטעם זה מותר לקטוף תפוחים
- (יב) להקליט על סרט (tape recording) שאינו נחשב כתיבה מותר אפילו אם אינו דבר האבד (ספר זכרון שלמה חות ל"ב)
- (יג) מותר לקנות בחוה"מ לצורך אחר המועד כשמוכרים בזול אפילו אם אינו אלא ספק שלא ימצא כ"כ בזול וזהו רק פסייל שאינו מצוי בכל עת אא"כ שצריך להחפץ מיד לאחר הרגל (ספר זכרון שלמה חות מ) בכל אופן מותר
- (יד) מותר לקנות חפץ לצורך אחר המועד כשמוכרים בזול אפילו אם הוא חפץ שאינו נחפץ לו כ"כ (שס חות מ"ח)
- (טו) מי שצריך לקנות איזה חפץ לצורך המועד אסור להוסיף לצורך אחר המועד ואם יזוילו לו מהמחיר אם יקנה כ"א את כולם מותר
- (טז) אסור להתזיר חפץ הקנויה אם בידו להחזירו גם לאחר המועד דזה נכלל באיסור פרקמטיא (ספר זכרון שלמה חות מ"ג)
- (יז) ההיתר לקנות כדי להרויח אם הוא ריוח שאינו מצוי הוא לכל אדם ולא רק לשיירא המוכרת (ספר זכרון שלמה חות ל"ה)
- (יח) מותר למכור כדי שיהיו לו מעות בריוח ויוציא יותר לשמחת יו"ט (ט"ז תקל"ח - 3)
- (יט) מותר ליטול ידיו על גבי עשבים בחול המועד דפסיק רישא בחול המועד שרי (מ"ב תקל"ו - ה) והטעם דמלאכת חול המועד תלוי בטירחה וע"ע בשש"כ (ס"ו - הערה קפ"ח)
- (כ) אסור לתקן מלבושיו ומנעליו הקרועים וכן אסור לומר לאינו יהודי לתקנם אבל מותר להחליק הבגדים עם הזכוכית כדרכן הואיל והוא לצורך המועד (תקמ"ח - ג-ד)
- (כא) חותמת, מכונת כתיבה, מחשב (computer), פקס, ולצלם במצלמה - עיין בפסקי תשובות (תקמ"ה - 3) שנוטה להקל לצורך המועד שכן דעת הגאון מדברצין ודומה לשרשרת נורות היוצרות משפט מסוים כגון בסוכות תשבו שלא יעלה על הדעת לאסור הדלקתם משום מלאכת כותב במועד ועוד שיש לדמותו לכתב שאינו מתקיים (הערת הרב מנשה קליין ספר חול המועד כהלכתה זף יכ"ח) וכן דעת הגרי"ש אלישיב רב ש.ז. אויערבך דלצורך המועד מותר ע"ש
- (כב) לא שייך בחול המועד ממצוא חפצך ודבר דבר - עיין בשו"ע (תקמ"ג - ג) דמותר ליתן לאינו יהודי מלאכה בקבלנות או בשכיר יום שיעשנה אחר המועד וה"ה לישראל שרי (מ"ב ז שש"כ ח - הערה ק"3)
- (כג) מותר לאשה לגזוז שערות מגופה חוץ משערות שעל ראשה וכן כוחלת ופוקסת מותר דהוי צרכי הגוף (תקמ"ו - ה)
- (כד) מי שצריך ליקח בחינה שנקרא driving test טוב לדחוקו לאחר יו"ט אם לא יהיה הפסד
- (כה) לבנות בית ע"י קבלן נכרי יש מקום להתיר (אג"מ ג - ל"ה) דיש מתירין אפילו בשבת
- (כו) מותר לתקן בית הכסא שלו אפילו במעשה אומן דהוי צרכי הגוף (תקמ"ו - ה ובכה"ל ד"ה כל)
- (כז) מביאין מבית האומן כלים שהם לצורך המועד (תקל"ד - ג)
- (כח) ואין מביאין לו כלים ואפילו לאומן נכרי שיסברו שהבע"ה צוה לתקנו במועד וכתב הפמ"ג דלדבר מצוה שרי (מ"ב תקל"ד - ט"ז)